

Булавинець В. М.

ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ НА ДУХОВНИЙ ТА ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК

В сучасних умовах культурний розвиток стає важливим чинником міжнародної конкурентоспроможності держави, а галузь культури поступово трансформується з виробника й охоронця культурних цінностей у важливий сегмент економіки. У зв'язку з цим, забезпечення послідовного і цілеспрямованого фінансування культури з бюджетів різних рівнів слід розглядати як одне з важливих завдань економічної політики держави.

Фінансування духовно-культурного та фізичного розвитку в останні роки є найслабшим (за обсягом виділення коштів) напрямом видатків місцевих бюджетів України соціального призначення. У 2010 році на ці потреби з місцевих бюджетів різних рівнів було використано 6,4 млрд. грн., або всього 4,2% сукупних обсягів видатків, що на 3,4 млрд. грн. (у 2,2 рази) більше, порівняно з 2006 роком. Реальне зростання, обчислене з урахуванням динаміки споживчих цін, за період 2006-2010 рр. склало близько 24%.

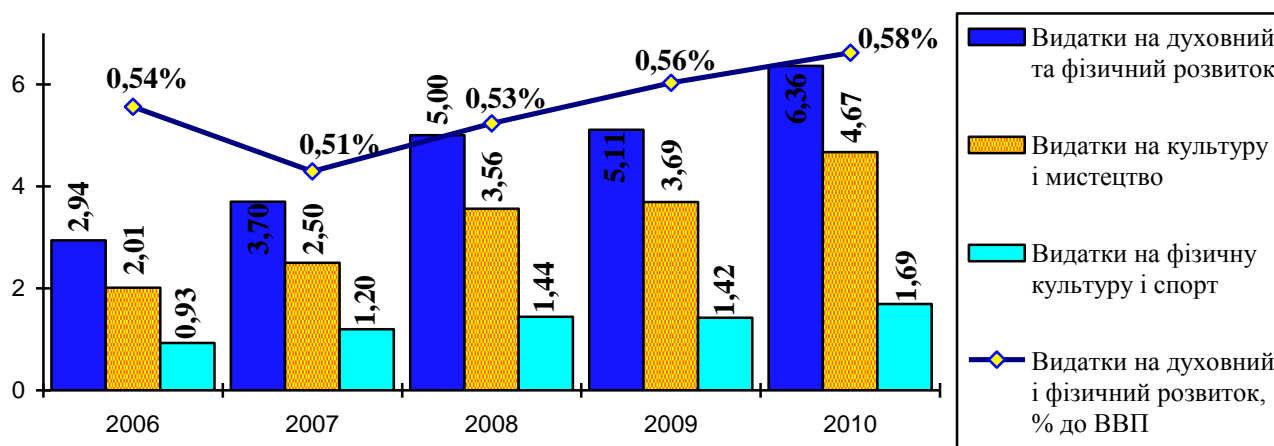

Рис.1 Видатки місцевих бюджетів України на духовний та фізичний розвиток у 2006-2010 рр., млрд. грн.

Незважаючи на збільшення асигнувань з місцевих бюджетів на культуру і спорт, вони не покривають належним чином потреби галузі. У зв'язку з цим, у цій сфері зберігається низка проблемних моментів, безпосередньо пов'язаних з недоліками фінансування, а саме:

– зниження рівня виконання затверджених показників видатків на культуру;

– неналежне використання закладами культури можливостей щодо мобілізації коштів від господарської діяльності [1];

– спрямування основної частини бюджетних асигнувань на покриття витрат із заробітної плати, соціальних відрахувань та оплати комунальних послуг. Капітальні видатки на культуру і мистецтво залишаються на стабільно низькому рівні, складаючи всього кілька відсотків (у Тернопільській області в середньому 3,1-4,9% у 2007-2010 рр.). При цьому особливо негативним моментом є різке зниження частки капітальних видатків на культуру у бюджетах районів. Наприклад, у Тернопільській області цей показник знизився з 6,2% у 2007 році до 2,0% у 2010 році, або більш ніж утричі. У зв'язку з цим, виділення коштів на зміцнення матеріально-технічної бази, яка є основою для продукування культурного продукту (поповнення фондів музеїв та бібліотек, закупівля музичної чи іншої техніки, інших матеріалів для будинків культури чи театрів) практично припинилося [2];

– неповна зайнятість. За оцінками економістів, не на повну ставку у регіонах країни працюють більше 23 тис. працівників культури [3].

Зважаючи на те, що фактичні обсяги фінансування галузі культури значно менші за мінімально необхідні для забезпечення її належної роботи, навіть певне збільшення асигнувань впродовж останніх років не принесло суттєвих зрушень у питанні забезпечення реалізації культурних інтересів суспільства. Успадковані з радянських часів принципи діяльності закладів культури нежиттєздатні в умовах утвердження ринкових відносин і засвідчують невідповідність культурного продукту потребам суспільства. Так, якщо видатки місцевих бюджетів на потреби культури і мистецтва у 2006-2010 рр. зросли у 2,3 рази, то відвідуваність театрів за цей період збільшилась лише на 4,8%, музеїв – на 7,4%, концертних організацій – на 2,4%. За період 2005-2010 рр. кількість театральних вистав зросла на 12,0%, а кількість відвідувачів – тільки на 5,7%. При цьому спостерігається подальше розширення мережі суспільних закладів культури – кількість театрів за 2006-2010 рр. збільшилась на 2,1%, а музеїв – аж на 22,8% [4, с. 9].

Таким чином, можна зробити висновок про низький рівень затребуваності культурного продукту, який продукують вітчизняні заклади культури та розпорощення бюджетних асигнувань, а культурні запити населення так і залишаються не задоволеними. Відтак, ефективність видатків на забезпечення духовно-культурних потреб громадян можна оцінити як достатньо низьку. Отже, проведення реформи фінансування соціально-культурної сфери з

місцевих бюджетів різних рівнів слід розглядати як одне з найбільш актуальних завдань сучасної економічної політики.

Література:

1. Про роботу закладів культури за I півріччя 2011 року та перспективи розвитку галузі на період до 2015 року: Розпорядження Чернігівської РДА Чернігівської області від 01.09.2011 р. №498 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://chernrda.cg.gov.ua/chern/doc/498r.doc>
2. Петрушенко Ю. М. Фінансове забезпечення культурного розвитку регіону / Ю. М. Петрушенко, Ю. Г. Шишова // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2008. – №2. – Т. 2. – С. 160-169.
3. Кулиняк М. Працівники культури зможуть отримувати повноцінну ставку / М. Кулиняк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.golosua.com/ua/main/article/suspilstvo/20110324_kulyinyak-rabotniki-kulturyi-smogut-poluchat-polnotsennuyu-stavku
4. Заклади культури, мистецтва, фізкультури та спорту України у 2010 році: Статистичний бюлетень. – К.: Держкомстат, 2011. – 92 с.